

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/2/T.E.-01/2 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 01-54/533-M.

Karar Tarihi : 6.11.2001

Dosya Konusu : Meyve suyu sektöründe faaliyet gösteren Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda Sanayi A.Ş., Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş., Dimes Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Asya Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş., Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş., Yummy Meyve Suları Gıda San. Tic. A.Ş., Fruko Meşrubat Pazarlama ve Tic. A.Ş., Pınar Süt Mamulleri San. A.Ş.'nin ürün fiyatlarındaki artışları birlikte belirleyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlâl edip etmedikleri.

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER: Tarkan ERDOĞAN, Bülent GÖKDEMİR

C- ŞİKAYET EDEN: Re'sen

D- HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR

- Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda Sanayi A.Ş.
Ankara Asfaltı Gürsu Kavşağı 16371 Gürsu/BURSA
- Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş.
Uğur Mumcu Cad. No: 9 06700 Gaziosmanpaşa/ANKARA
- Dimes Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Gıda Sanayi Sitesi No: 1 TOKAT
- Asya Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş.
Tahran Cad. No: 19/4 Kavaklıdere/ANKARA
- Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş.
Esenşehir Mahallesi, Erzincan Cad. No: 38
81230 Ümraniye/ İSTANBUL
- Yummy Meyve Suları Gıda San. Tic. A.Ş.
Adana Yolu 13. Km. MERSİN
- Fruko Meşrubat Pazarlama ve Tic. A.Ş.
Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 60, A/1 Blok
34540 Güneşli/İSTANBUL
- Pınar Süt Mamulleri Sanayii A.Ş.
Kemalpaşa Asfaltı No: 1 35060 Pınarbaşı/İZMİR

E- DOSYA EVRELERİ: Meyve suyu üreticisi teşebbüsler hakkında önaraştırma açılmasını öngören Rekabet Kurulu'nun 30.5.2000 tarih, 00-20/199-108 sayılı kararı uyarınca; Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda Sanayi A.Ş., Ersu Meyve ve Gıda

Sanayi A.Ş., Dimes Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Asya Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş., Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş., Yummy Meyve Suları Gıda San. Tic. A.Ş., Fruko Meşrubat Pazarlama ve Ticaret A.Ş., Pınar Süt Mamulleri Sanayi A.Ş.'nin ürün fiyatlarındaki artışları birlikte tespit edip etmediklerine ilişkin düzenlenen 25.10.2001 tarih, D3/2/T.E.–01/2 sayılı Öneri Raporu, 26.10.2001 tarih, REK.0.07.00.00/97 sayılı Başkanlık önergesi ile 6.11.2001 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

F- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- Çok sayıda firmanın faaliyet göstermesi, yoğunlaşma oranının düşük olması ve özellikle zincir marketlerin yaygınlaşmasıyla yoğunluğu daha da artan dikey rekabetin varolması nedeniyle ilgili pazarda faaliyet gösteren incelemeye konu firmalar arasında 4054 sayılı Kanun kapsamında bir anlaşma veya uyumlu eylem bulunmadığı, dolayısıyla bu konuda bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı,

- Nobel Pazarlama Ltd. Şti. ile bayileri arasında akdedilen bayilik sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir anlaşma olduğu, söz konusu sözleşmede yeniden satış fiyatının belirlenmesine ve pasif satışların engellenmesine yol açan hükümler bulunması nedeniyle sözleşmenin 1997/3 sayılı "Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği" kapsamı dışına çıktığı, dolayısıyla bildirim tabi anlaşma olduğu ve öneri yapılan tarihe kadar herhangi bir bildirimde bulunulmadığı anlaşıldığından;

4054 sayılı Kanun'un "para cezaları" başlıklı 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince, Nobel Pazarlama Ltd. Şti'ne (Gıda Sanayi Sitesi No:1 TOKAT) bayileri ile akdettiği anlaşmalar bakımından bildirimde bulunmaması dolayısıyla idari para cezası verilmesi, ayrıca aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "tüzel kişiliği olan teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin birinci fıkrada belirtilen para cezalarına çarptırılmaları halinde bu tüzel kişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şahsen verilen cezanın yüzde onuna kadar ayrıca para cezası uygulanır." hükmü gereğince söz konusu anlaşmaların uygulandığı dönemde teşebbüsün Yönetim Kurulu'nda görev alan şahıslara da yukarıda zikredilen para cezasının yüzde onuna kadar ayrıca para cezası verilmesi gerektiği,

Söz konusu sözleşmenin 3. maddesinin birinci paragrafında yer alan hükmün pasif satışlara imkan verecek şekilde yeniden düzenlenmesi ve 6. maddenin 8. paragrafında yer alan, yeniden satış fiyatını belirleyen hükmün sözleşmeden çıkarılması ve bu durumun Kurul tarafından belirlenecek süre içerisinde Kurum nezdinde tevsik edilmesi ya da süresi içinde bireysel muafiyet başvurusu yapılması gerektiği,

Bayilik sözleşmelerinin bugüne dek uygulanmamış olmasından dolayı mevcut rekabet ihlalleri bakımından bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşıldığı

ifade edilmektedir.

G- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Öneri araştırma konusu çerçevesinde ilgili ürün pazarı "meyve suları, meyve nektarı ve meyveli içecekler satım pazarı" olarak tespit edilmiştir.

Coğrafi Pazar: Meyve suyu üretim ve pazarlama faaliyetlerinin ülkenin hemen her yerinde yapılması nedeniyle ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak belirlenmiştir.

G.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Dimes Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin satış ve pazarlama şirketi olan Nobel Pazarlama Ltd. Şti.'nin bayileri ile yapmış olduğu dağıtım sözleşmeleri tek elden dağıtım anlaşması niteliğindedir. İlgili sözleşme, bayilik bölgesi ve yeniden satış fiyatının belirlenmesine yönelik iki madde içermesi nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırıdır. Ayrıca ilgili maddeler söz konusu sözleşmeyi 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına ilişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamı dışına çıkartmaktadır. Zira bayilik bölgesi ile ilgili maddede yer alan hüküm bayinin aktif satışlarını engellediği gibi pasif satışlarını da engelleyecek niteliktedir. Bilindiği üzere 1997/3 sayılı Tebliğ bayinin bölgesi dışındaki aktif satışların sınırlandırılmasına izin vermektedir. Ancak Tebliğ'e göre; pasif satışlar, bir başka deyişle bölge dışından gelen taleplerin bayi tarafından karşılanabilmesi mümkün olmalıdır. Benzer şekilde bayinin satış fiyatlarının sağlayıcı tarafından belirlenmesi de 1997/3 sayılı Tebliğ'de sayılan grup muafiyeti kapsamındaki sınırlamalardan değildir. Bu çerçevede, ilgili hükümler nedeniyle Nobel Pazarlama Limited Şti.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin belirlenmesi için soruşturma açılması kanaatine varılmıştır.

İlgili sözleşmenin 1997/3 sayılı grup muafiyeti dışına çıkması, sözleşmenin Rekabet Kurulu'na bildirimini zorunlu hale getirmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasına göre Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki anlaşmalar yapıldıkları tarihten itibaren 1 ay içinde Kurul'a bildirilmelidir. Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihin 21.12.2000 olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun kapsamında olan anlaşma, süresi içinde bildirilmemiştir. Raportörler tarafından bu nedenle önerilen idari para cezasının açılan soruşturma sürecinde değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

İncelemeye konu olan firmaların ürün fiyatlarındaki artışları birlikte tespit etmeleri bakımından ise; ilgili pazarda çok sayıda firmanın faaliyet göstermesi, hem dikey hem de yatay seviyede yoğun bir rekabetin olması, söz konusu firmaların fiyat artış tarihleri ile fiyat artırım sıklıklarının birbirinden farklı olması, yoğunlaşma oranının düşük olması ve özellikle zincir marketlerin yaygınlaşmasıyla yoğunluğu daha da artan dikey rekabetin varolması ve bu yönde herhangi bir bulgunun olmaması nedenleriyle ilgili pazarda faaliyet gösteren firmalar arasında 4054 sayılı Kanun kapsamında bir anlaşma veya uyumlu eylem bulunmadığı anlaşılmıştır.

H-SONUÇ

Yapılan değerlendirme ve görüşmeler sonucunda;

- 1- 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi amacıyla Nobel Pazarlama Ltd. Şti. hakkında soruşturma açılmasına OY ÇOKLUĞU ile;
- 2- Soruşturmanın, İkinci Başkan Dr. Kemal EROL başkanlığında yeter sayıda raportör eliyle yürütülmesine;
- 3- İlgili pazarda faaliyet gösteren ve incelemeye konu olan Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda Sanayi A.Ş., Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş., Dimes Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Asya Meyve Suyu ve Gıda Sanayi A.Ş. hakkında bir soruşturma açılmasına gerek olmadığına;
- 4- Nobel Pazarlama Ltd. Şti. ile bayileri arasındaki sözleşmenin bildirilmemiş olması nedeniyle Öneri Raporu'nda önerilen idari para cezasının, açılan soruşturma sürecinde değerlendirilmesine;

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

Meyve suyu üreticileri hakkında yapılan önaraştırma sonucu alınan 06.11.2001 tarih ve 01-54/533-M sayılı Kurul Kararında yer alan karşı oy gerekçem aşağıda sunulmuştur:

Madde 1: 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi amacıyla Nobel Pazarlama Ltd. Şti hakkında soruşturma açılması kararı.

Madde 1'e Karşı Oy Gerekçesi

Nobel Pazarlama Ltd. ile bayileri arasında yapılmış sözleşmeler bir dikey anlaşma niteliğindedir. Bu tür dikey anlaşmalar ile genel olarak marka içi rekabet kısıtlanmaktadır. Rekabet hukuku uygulamalarında ise markalar arası rekabet asıl öneme sahiptir. Dikey anlaşmalar sağlayıcı ile dağıtıcı arasında koordinasyonu kolaylaştırması nedeniyle dağıtım zincirindeki ekonomik verimi arttırmaktadır. Dağıtım masraflarında azalma meydana gelmesi sonucunda satış ve yatırım seviyeleri optimuma ulaşmaktadır.

Nitekim dikey anlaşma niteliğinde olan dağıtım anlaşmaları, Kurul tarafından 4054 sayılı Kanun'un 5 inci maddesi ışığında, düzenlenen 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına ilişkin Grup Muafiyeti Tebliği vasıtasıyla, Kanun'un 4 üncü maddesinin uygulanmasından muaf tutulmuştur. Dağıtım sistemi hem çağdaş olması, hem de tüketicinin yararına olması bakımından grup muafiyetinden yararlandırılmıştır.

Avrupa Toplulukları Rekabet Hukuku uygulamalarında da dikey anlaşmalara ilişkin düzenlemelerde değişiklikler yapılmıştır. Dikey anlaşmalara ilişkin düzenlemelerde grup muafiyetinden yararlanabilecek anlaşmaların kapsamı genişletilmekte ve koşulları daha esnek hale getirilmiştir. Bu değişikliklerin bir sonucu olarak yeniden satış fiyatının belirlenmesinin bir türü olan maksimum fiyatın

belirlenmesi grup muafiyeti kapsamına alınmıştır. Benzer bir değişiklik Rekabet Kurulu'nun da gündemindedir.

1- Yeniden Satış Fiyatının Belirlenmesi ve Pasif Satışları Engellenmesi

Nobel Pazarlama Ltd. ile bayileri arasındaki sözleşmede yeniden satış fiyatlarını belirleyici bir hüküm bulunmasına rağmen raportörler tarafından hazırlanan raporda belirtildiği gibi meyve suyu sektöründe çok sayıda firmanın faaliyet gösterdiği, firmalar arasında fiyat konusunda çok yoğun bir rekabetin yaşandığı tespit edilmiştir. Bir başka deyişle meyve suyu sektöründe yoğun bir markalar arası rekabet söz konusudur. Yukarıda da belirttiğim üzere Rekabet hukukunun esas amacı markalar arası rekabetin kısıtlanmasını önlemektir. Burada ise markalar arası rekabetin kısıtlanması söz konusu değildir. Dolayısıyla sadece sözleşmede yer alan yeniden satış fiyatını belirleyici bir hüküm yoluyla rekabetin kısıtlanması mümkün değildir. Ayrıca özellikle zincir marketlerin devreye girmesiyle marka içi fiyat rekabeti de artmaya başlamıştır. Dolayısıyla üreticiler karşısında bir ekonomik güç olarak yükselen zincir marketler de üreticilerin yeniden satış fiyatlarının belirleme imkanını ortadan kaldırmaktadır. Hal böyle iken bayilik sözleşmesinde yer alan hükmün uygulanabilirliği çok sınırlıdır.

1997/3 sayılı Tebliğde grup muafiyeti kapsamına giren yükümlülükler arasında Tebliğin 3 üncü maddesinin b/3 üncü bendinde, tek elden dağıtıcı üzerine; anlaşmada belirlenen bölge dışında anlaşma konusu mallarla ilgili olarak, müşteri aramama, şube açmama ve dağıtım deposu kurmama yükümlülüğü getirilebileceği düzenlenmiştir. İlgili Tebliğ maddesi tek elden dağıtıcıların bölge dışına sadece aktif satış yapmalarının engellenebileceğini ifade etmektedir. Sözleşme hükmünden bayinin pasif satışlarının engelleneceği sonucunun çıkarılamayacağı kanaatindeyim.

Yukarıdaki açıklamalarım ışığında bayinin yeniden satış fiyatının belirlendiği ve pasif satışlarının engellendiğine yönelik bir rekabet ihlalinin olduğu görüşüne ve bu nedenle Nobel Pazarlama Ltd. Şti hakkında soruşturma açılması kararına katılmamaktayım.

Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU
Başkan

KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulu'nun 06.11.2001 gün ve 01-54/533-M sayılı Kararının, Nobel Pazarlama Ltd. Şti. hakkında soruşturma açılmasını öngören hüküm fıkrasına aşağıda sunduğum nedenlerle katılamıyorum:

Nobel Pazarlama Ltd. Şti. ile bayiler arasında gerçekleştirilen "Bayilik sözleşmesi"nin 4054 Sayılı Yasanın 4 üncü madde kapsamında değerlendirilebilmesi için; rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyıp taşımadığının açıkça belirlenmesi gerekmektedir.

Rekabetin yoğun biçimde yaşandığı bir sektörde, uygulama alanı bulamadığı ve hiç bir etki yaratmadığı saptanan bir anlaşmanın, sadece soyut varlığına dayanarak rekabet ihlali içerdiği sonucuna ulaşmak anılan maddenin konuluş amacı ile bağdaşmamaktadır.

Gerek yatay, gerek dikey rekabetin yoğun bir biçimde yaşandığı piyasada, ihlal eyleminin varlığından söz edilemeyeceği açıkça belli olduğuna, hatta bu durum uyumsuzluk konusu bile edilmediğine göre, soruşturma sonunda da aynı sonuca ulaşılabileceği doğaldır.

İhlal, kuşkusunun bile bulunmadığı bir olayda, sadece bir anlaşmanın varlığına dayanarak, anılan 4 üncü madde hükmüne göre hüküm kurulamayacağı kanısında olduğumdan, çoğunluk kararına katılmıyorum.

İsmet CANTÜRK
Rekabet Kurulu Üyesi

Kubilay ATASAYAR
Rekabet Kurulu Üyesi

Mustafa PARLAK
Rekabet Kurulu Üyesi

**(Rekabet Kurulu'nun 06.11.2001 tarih ve 01-54/533 sayılı Kararı)
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Meyve suyu üreticileri ile ilgili olarak yapılan ön araştırma çalışması sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilmiş olabileceği düşüncesiyle Nobel Pazarlama Ltd. Şti. hakkında soruşturma açılması kararına; teşebbüsün bayileri ile yaptığı sözleşmelerin; dağıtım anlaşması olarak dikey anlaşma niteliğinde ve tüketici yararına olması, kıyasıya rekabetin var olduğu sektörde, anlaşma ile yeniden satış fiyatının belirlenmesi ve pasif satışların engellenmesi anlamında piyasada herhangi bir etkinin görülmediği ve buna istinaden ihlal oluşmadığı düşüncesinden hareketle katılmamaktayım.

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi